

Auteursrecht

‘In het jaar 561,’ begon hij op de beleefde toon van een gids voor vreemdelingen, ‘werd hier de enige slag uitgevochten die er ooit ergens ter wereld om een kwestie van auteursrecht bevochten is.’

Ik keek hem hoofdschuddend aan.

‘Het is werkelijk waar,’ zei hij, ‘de aanhangers van St. Columba hadden een psalmboek gekopieerd dat aan St. Fenian toebehoorde, en zodoende ontstond er een slag tussen de aanhangers van St. Fenian en de aanhangers van St. Columba. Drieduizend doden, maar de koning moest de strijd beslissen; hij zei: zoals bij iedere koe een kalf hoort, zo hoort bij ieder boek een kopie.’

Uit: Heinrich Böll, Iers Dagboek
(vertaling J.W.F. Werumeus Buning),
Amsterdam: Elsevier 1969, p. 99.

Auteursrecht

Auteursrecht,
portretrecht,
naburige rechten
en databankenrecht

door

mr. J.H. Spoor

*oud-hoogleraar aan de Vrije Universiteit
oud-advocaat te Amsterdam*

mr. D.W.F. Verkade

*oud-hoogleraar aan de Radboud Universiteit Nijmegen,
de Universiteit Leiden en de Universiteit van Amsterdam
oud-advocaat te Amsterdam
oud-advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden*

en

mr. D.J.G. Visser

*hoogleraar aan de Universiteit Leiden
advocaat te Amsterdam*

VIJFDE, GEHEEL HERZIENE DRUK

 Wolters Kluwer

Deventer - 2025

Verkorte citeerwijze: Spoor/Verkade/Visser, *Auteursrecht*
Volledige citeerwijze: Spoor/Verkade/Visser, *Auteursrecht (Recht en Praktijk)*, Deventer:
Wolters Kluwer 2025.

Het complete productaanbod vindt u in de online webshop: <https://shop.wolterskluwer.nl/>

Omslagontwerp: Bert Arts bNO

ISBN 97-89-013-18119-7

ISBN 97-89-013-18120-3 (E-book)

NUR 827-705

© 2025 J.H. Spoor, D.W.F. Verkade & D.J.G. Visser

Onze klantenservice kunt u bereiken via: www.wolterskluwer.nl/klantenservice.

Auteur(s) en uitgever houden zich aanbevolen voor inhoudelijke opmerkingen en suggesties. Deze kunt u sturen naar: boeken-NL@wolterskluwer.com.

Alle rechten in deze uitgave zijn voorbehouden aan Wolters Kluwer Nederland B.V. c.q. de betreffende auteur(s). Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Wolters Kluwer Nederland B.V.

Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt of opgeslagen in een applicatie die gebruik maakt van artificial intelligence (AI) of daarmee vergelijkbare toepassing, waaronder begrepen het gebruik ten behoeve van het trainen van een AI-toepassing.

Gebruik van (delen van) de inhoud van deze uitgave voor tekst- en datamining is niet toegestaan.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16h t/m 16m Auteurswet jo. Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl).

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en Wolters Kluwer Nederland B.V. geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor gevolgen hiervan.

Op alle aanbiedingen en overeenkomsten van Wolters Kluwer Nederland B.V. zijn van toepassing de Algemene Voorwaarden van Wolters Kluwer Nederland B.V. U kunt deze raadplegen via: wolterskluwer.com/nl-nl/solutions/nederland/algemene-voorwaarden.

Zie de inhoud van deze uitgave ook op:
wolterskluwer.com/nl-nl/solutions/inview/

InView

Voorwoord

UIT HET VOORWOORD BIJ DE EERSTE DRUK

100 jaar na het tot stand komen van de Berner Conventie is het auteursrecht een springlevend en in belang nog steeds toenemend rechtsgebied. [... Dit] boek beoogt de – soms stormachtige – ontwikkelingen op auteursrechtelijk gebied op een wetenschappelijk verantwoorde wijze in kaart te brengen. Hier en daar werpen wij een blik naar de verdere toekomst, maar er is veel technisch en vooral politiek ‘koffiedik’ dat het uitzicht hindert. Ons niet geringe streven is intussen vooral: het bieden van een praktisch boek waarmee juristen in de rechterlijke macht, bij de uitvoerende overheid, in het bedrijfsleven, in organisaties en in de advocatuur, een aantal jaren goed uit de voeten kunnen, en dat tevens gebruikt kan worden door (keuzevak-)studenten.

BIJ DE VIJFDE DRUK

Voor de goede ontvangst van de eerste (1985), tweede (1993), derde (2005) en vierde druk (2019) van dit boek zijn wij dankbaar.

Het auteursrecht is sinds 2019 minder ingrijpend gewijzigd dan in de periode tussen de derde en de vierde druk. De DSM-richtlijn, de Online Omroep-richtlijn en de Wet Versterking Auteurscontractenrecht brachten evenwel weer vele te commentariëren veranderingen. Het Hof van Justitie van de EU blijft daarnaast onverminderd een grote rol spelen met zijn niet zelden verrassende rechtspraak, bijvoorbeeld in de zaken *RAAP* (2020), *VG Bild-Kunst/SPK* (2021), *Kwantum/Vitra* (2024) en *ONB* (2025). In deze druk gaan wij ervan uit dat de Wet Versterking Auteurscontractenrecht die medio 2025 bij de Eerste Kamer ligt uiterlijk per 1 januari 2026 in werking treedt. De actuele tekst van de Auteurswet is raadpleegbaar op wetten.overheid.nl.

Op zichzelf volgt ook deze vijfde druk vrijwel geheel de opbouw van de eerste druk, en daarmee het systeem van de Auteurswet. De hoofdstukindeling is onveranderd ten opzichte van de derde druk, afgezien van de naamswijziging van enkele hoofdstukken. Inhoudelijk zijn alle hoofdstukken echter herzien en soms gedeeltelijk herschreven. De paragraafnummering van de vierde druk is zoveel mogelijk gehandhaafd; het nummer van nieuwe of gesplitste paragrafen is waar nodig aangevuld met een letter.

Het boek was en is een coproductie. De auteurs waren het meestal met elkaar eens, zodat zij het boek zonder voorbehoud als een werk van hen drieën presenteren.

Voor de goede orde zij niettemin verantwoord dat Spoor thans de ‘hoofdauteur’ is van de hoofdstukken 1, 3 afd. A en C, 4, 5 afd. C, 15 en 18; Verkade van de hoofdstukken 2, 3 afd. B en D, 6, 7, 9 afd. A t/m D, 11, 12 en 13; en Visser van de hoofdstukken 5 afd. A, B en D, 8, 9 afd. E en F, 10, 14, 16 en 17.

Ook bij deze vijfde druk gaat onze erkentelijkheid uit naar veel hulpvaardige personen, waarvan wij er een aantal met name noemen (in alfabetische volgorde): mr. Birre Büller, mr. Martijn David, mr. Michel Frequin, mr. Hanneke Holthuis, Alexandra Klaassen, mr. Paul Kreijger, mr. Michiel Laan, dr. Joost Poort, mr. Bastiaan van Ramshorst, mr. Lilian Rozenberg, mr. Luna Schumacher, Noortje van Schuppen, mr. Jorn Torenbosch, mr. Roland Wigman, mr. Maarten Zeinstra en mr. Marcel de Zwaan.

juni 2025

JHS
DWFV
DJGV

Inhoudsopgave

Voorwoord		V
Gebruikte afkortingen		XXIII
Verkort aangehaalde literatuur		XXXI
1	INLEIDING	1
1.1	Algemeen	1
A	<i>Rechtskarakter van het subjectieve auteursrecht</i>	2
1.2	Auteursrecht is een uitsluitend recht	2
1.3	Ontstaan	3
1.4	Exploitatierechten en persoonlijkheidsrechten	3
1.5	De omvang van de auteursrechtelijke bescherming	4
B	<i>Maatschappelijke betekenis en rechtsgrond van het auteursrecht</i>	5
1.6	Auteursrecht en vrijheid van informatie. Afweging van grondrechten	5
1.7	De economische betekenis van het auteursrecht	8
1.8	Auteursrecht en technologische ontwikkeling	9
1.9	Rechtsgrond van het auteursrecht	10
1.10	Auteurs en exploitanten	13
1.11	Uitsluitend recht en collectieve uitoefening; verbodsrecht en vergoedingsrecht	14
C	<i>Het auteursrecht in het rechtssysteem</i>	15
1.12	Auteursrecht en intellectuele eigendom	15
1.13	Auteursrecht, mediarecht, informatierecht	17
D	<i>Geschiedenis van het auteursrecht</i>	19
1.14	De privileges en het kopijrecht	19
1.15	De eerste auteurswetten	20
1.16	De verdere ontwikkeling	20
1.17	De ontwikkeling in Nederland. Auteurswet 1912, WNR en Dw	22
1.18	H.L. De Beaufort; E.D. Hirsch Ballin; S. Gerbrandy	23
1.19	Indeling van de Auteurswet	24
2	DE MAKER	27
2.1	Maker en werk	27
2.2	Maker en rechthebbende	28
2.3	Maken en vervaardigen	28
2.4	Plan van behandeling	30

2.5	Werken, tot stand gebracht naar het ontwerp van een ander en onder diens leiding en toezicht; artikel 6	31
2.6	Werken, gemaakt met een technisch hulpmiddel; <i>artificial intelligence</i>	33
2.7	Gemeenschappelijke werken of combinaties van werken	35
2.7A	Vervolg: criterium	36
2.8	Verzamelaarsauteursrecht; artikel 5	38
2.9	Bewerkingen	39
2.10	Werken, in dienst van een ander gemaakt; artikel 7	40
2.11	Dienstverband	45
2.12	Arbeid, bestaande in het maken van bepaalde werken	47
2.13	Hoogleraren en andere universitaire onderzoekers	49
2.14	Werken, openbaar gemaakt door rechtspersonen en vennootschappen; artikel 8	54
2.15	Auteursrecht op in opdracht ontworpen model voor opdrachtgever; artikelen 3.8 en 3.29 BVIE; Uniemodellenverordening	59
2.16	Bewijs van makerschap; artikel 4	62
2.17	Registratie als bewijsmiddel	66
3	HET WERK	67
A	<i>Het werkbegrip</i>	67
3.1	Inleiding	67
3.2	Plan van behandeling	67
3.3	‘Corpus mysticum’ tegenover ‘corpus mechanicum’	68
3.4	Uiting en zintuiglijke waarneembaarheid	69
3.5	De afbakeningstoets: mogelijkheid van nauwkeurige en objectieve identificatie	70
3.6	De afbakening van het werk (vervolg): stijlbescherming?	74
3.7	De werktoets: algemene opmerkingen	76
3.8	De werktoets: jurisprudentie van de Hoge Raad en het HvJ EU	78
3.9	Persoonlijk stempel	82
3.10	Persoonlijk stempel (vervolg): subjectieve en objectieve trekken	84
3.11	Persoonlijk stempel (vervolg): vrije en creatieve keuzes	85
3.12	Persoonlijk stempel versus technische en functionele eisen	87
3.13	Persoonlijk stempel: de ondergrens	93
3.14	Eigen intellectuele schepping	96
3.15	Persoonlijk stempel: maatgevend tijdstip. Verwatering?	100
3.16	Letterkunde, wetenschap of kunst	101
3.17	Geen andere vereisten	102
3.18	Stelplicht en bewijs; feitelijk oordeel en cassatietoets	103
B	<i>Onderscheiden categorieën van werken</i>	108
3.19	De opsomming van artikel 10 Auteurswet; algemeen	108
3.20	Geschriften; artikel 10 lid 1 onder 1°; algemeen	109
3.21	Brieven, dagboeken, persoonlijke aantekeningen	110
3.22	Geen bescherming meer voor geschriften zonder persoonlijk stempel	111
3.23	De geschriftenbescherming van (vóór) 1912 tot 2014	113
3.24	Toneelwerken en dramatisch-muzikale werken; artikel 10 lid 1 onder 2°	115
3.25	Mondelinge voordrachten; artikel 10 lid 1 onder 3°	116
3.26	Afgeluisterde en opgenomen gesprekken; artikelen 139a-g Wetboek van Strafrecht	117

3.27	Niet-publieke telecommunicatie; artikel 441 Wetboek van Strafrecht	117
3.28	Choreografische werken en pantomimes; artikel 10 lid 1 onder 4°	118
3.29	Muziekwerken met en zonder woorden; artikel 10 lid 1 onder 5°	119
3.30	Teken-, schilder-, bouw- en beeldhouwwerken, lithografieën, graveer- en andere plaatwerken; artikel 10 lid 1 onder 6°	120
3.31	Aardrijkskundige kaarten; artikel 10 lid 1 onder 7°	121
3.32	Ontwerpen, schetsen en plastische werken, betrekkelijk tot de bouwkunde, de aardrijkskunde, de plaatsbeschrijving of andere wetenschappen; artikel 10 lid 1 onder 8°	122
3.33	Fotografische werken; artikel 10 lid 1 onder 9°	123
3.34	Filmwerken; artikel 10 lid 1 onder 10° (verwijzing)	125
3.35	Werken van toegepaste kunst en tekeningen en modellen van nijverheid; artikel 10 lid 1 onder 11°	126
3.36	Korte aanduiding Uniemodellenrecht	129
3.37	Benelux-modellenrecht; titel III BVIE	131
3.38	Computerprogramma's; artikel 10 lid 1 onder 12° (verwijzing)	132
3.39	Lettertypen en lay-outs	133
3.40	Woorden, titels en slagzinnen	134
3.41	Litteraire helden of characters	136
3.42	'Plots'; programmaformules (formats); spellen	139
3.43	Gelegenheidskunst; variété-kunst; sport- en spelprestaties	142
3.44	Niet visueel of auditief waarneembare creaties (geuren, culinaria e.d.)	143
<i>C</i>	<i>Verveelvoudigingen in gewijzigde vorm: vertalingen, bewerkingen, enz.</i>	144
3.45	De strekking van artikel 10 lid 2	144
3.46	De verhouding tussen het recht van de auteur en het recht van de bewerker	146
3.47	Vertalingen; vertolkingen	147
3.48	Muziekschikkingen (arrangementen)	148
3.49	Verfilmingen	149
3.50	Andere transformaties	149
3.51	Verzamelingen van verschillende werken	150
3.51A	Voortgezette ontwikkeling van een werk	151
<i>D</i>	<i>Artikelen 11 en 15b Auteurswet; Woo en Who</i>	152
3.52	Geen auteursrecht op wetten, jurisprudentie en administratieve beslissingen; artikel 11	152
3.53	Geen inbreuk op auteursrecht op andere door de openbare macht gepubliceerde werken waarvan zij rechthebbende is, tenzij auteursrecht voorbehouden; artikel 15b	157
3.54	Openbare macht	158
3.55	Initiële openbaarmaking door of vanwege de openbare macht	159
3.56	Initiële openbaarmaking door of vanwege de openbare macht en verdere openbaarmaking: verhouding tussen artikel 15b Aw en de Wet open overheid (Woo)	160
3.57	Werken waarvan de openbare macht <i>al dan niet</i> maker of rechtverkrijgende is	162
3.58	Regime voor werken waarvan de openbare macht geen auteursrechthebbende is	163
3.59	Regime voor werken waarvan de openbare macht wél auteursrechthebbende is	164
3.60	Mogelijkheid van voorbehoud van auteursrecht ex artikel 15b	164

3.61	Hergebruiksregeling in de Wet hergebruik van overheidsinformatie (Who)	167
3.62	Persoonlijkheidsrechten; gebundeld oeuvre; artikel 15 <i>b</i> , tweede volzin	170
4	EXPLOITATIERECHTEN	171
<i>A</i>	<i>Algemeen</i>	171
4.1	Openbaar maken en verveelvoudigen	171
4.2	Exploitatierechten en persoonlijkheidsrechten	172
4.3	Omvang en inhoud van het auteursrecht	173
4.4	Exploitatierechten en technologische ontwikkeling; de Auteursrechttrichtlijn	174
4.5	Schema	175
4.6	Verveelvoudigen: twee betekenissen	175
4.7	Openbaar maken: algemeen	176
4.8	Openbaar maken (I): doen verschijnen	177
4.9	Openbaar maken van een verveelvoudiging: artikel 12 lid 1 onder 1 ^o	178
4.10	Openbaar maken (II): het verbreiden van een niet in druk verschenen werk; artikel 12 lid 1 onder 2 ^o	179
<i>B</i>	<i>Beschermingsomvang</i>	180
4.11	Verveelvoudigen (I): de omvang van het auteursrecht	180
4.12	Auteursrechtelijk beschermde trekken	182
4.13	Vergelijking van totaalindrukken	189
4.13A	Vergelijking van totaalindrukken: nadere begrenzing	193
4.14	Ontlening	197
4.15	Plagiaat	205
<i>C</i>	<i>Het reproductierecht</i>	206
4.16	Verveelvoudigen (II): het vervaardigen van exemplaren; algemeen	206
4.17	Verveelvoudigen (II): karakteristieken	207
4.18	Artikel 13 <i>a</i>	211
4.19	Artikel 14	213
<i>D</i>	<i>Het distributierecht</i>	214
4.20	Openbaar maken (III): het verspreiden van exemplaren; algemeen	214
4.21	Distributierecht: in het verkeer brengen, aanbieden	215
4.22	Uitputting van het distributierecht; artikel 12 <i>b</i>	217
4.23	Import; uitputting in de EER	220
4.24	Exploitatie van gewijzigde exemplaren	223
4.25	Verhuur- en uitleenrecht: algemeen	224
4.26	Het verhuurrecht	226
4.27	Het leenrecht	228
<i>E</i>	<i>Openbaar maken (IV): 'immateriële openbaarmaking'</i>	231
4.28	Inleiding	231
<i>E.1</i>	<i>Openbaar maken (IV). Het geharmoniseerde recht: mededeling aan een publiek 'op afstand'</i>	233
4.29	Mededeling aan het publiek: algemeen	233
4.30	Mededeling	234

4.31	Aan het publiek	236
4.32	Secundaire openbaarmaking	237
4.33	Een nieuw publiek	239
4.34	Een andere technische werkwijze	241
4.35	Winstoogmerk	242
4.36	Beschikbaar stellen van werken op internet, hostingproviders	243
4.37	Radio- en tv-uitzending: algemeen	246
4.38	Kabeltelevisie	247
4.39	Kabeltelevisie: EU-verdragsrecht en Satelliet- en kabelrichtlijn	248
4.40	Satellieten; het oorsprongslandbeginsel	249
<i>E.2</i>	<i>Openbaar maken (IV). Het niet geharmoniseerde recht: ten gehore brengen of vertonen voor ter plaatse aanwezig publiek</i>	251
4.41	Algemeen	251
4.42	Openbaarheid en besloten kring; artikel 12 lid 4	252
4.43	Ten gehore brengen uitsluitend voor eigen genoegen	253
4.44	Artikel 12 lid 5: uitzondering ten behoeve van onderwijs en wetenschap	254
<i>F</i>	<i>Het volgrecht</i>	255
4.45	Algemeen	255
4.46	Regeling van het volgrecht	255
5	BEPERKINGEN	259
<i>A</i>	<i>Algemeen</i>	259
5.1	Plan van behandeling	259
5.2	Beperkingen in soorten; systeem Auteurswet	259
5.3	Beperkingen in het systeem van de Auteursrechtrichtlijn	261
5.4	Gesloten systeem van beperkingen	262
5.5	Externe beperkingen: grondrechten	265
5.6	Andere externe beperkingen	268
5.7	Uitleg van de regels volgens het HvJ EU en de driestappentoets	270
5.8	Dwingendrechtelijk karakter van beperkingen?	273
<i>B</i>	<i>Overnemen, citeren, opnemen en weergeven volgens de artikelen 15, 15a, 16 en 16a</i>	275
5.9	Algemeen	275
5.10	Overnemingen in en uit de pers; artikel 15	276
5.11	Media waarvoor artikel 15 geldt	277
5.12	Overnemen	279
5.13	Werken die al dan niet mogen worden overgenomen volgens artikel 15	280
5.14	Berichten en bijdragen over actuele economische, politieke, godsdienstige of levensbeschouwelijke onderwerpen	281
5.15	Het auteursrechtvoorbehoud ex artikel 15	282
5.16	Nadere voorwaarden bij overneming: eerbiediging persoonlijkheidsrechten en bron- c.q. auteursvermelding	283
5.17	Citaten; artikel 15a	284
5.18	Het begrip 'citeren'	285
5.19	Aankondiging, beoordeling, polemiek, wetenschappelijke verhandeling, andere uiting met een vergelijkbaar doel; persoverzicht	288

5.20	Beoordeling (omvang) citaat naar regels van het maatschappelijk verkeer; verhouding tussen doel en middel; exploitatiecriterium HR; HvJ EU in <i>Spiegel Online</i>	291
5.21	Nadere voorwaarden bij citeren: geciteerd werk rechtmatig openbaar gemaakt, eerbiediging persoonlijkheidsrechten en bron- c.q. auteursvermelding	295
5.22	Overnemingen voor het onderwijs; artikel 16	297
5.23	Media waarin overneming toegestaan is	298
5.24	Werken die geheel of gedeeltelijk mogen worden overgenomen	300
5.25	Beoordeling (omvang) overneming	300
5.26	Nadere bepalingen over toelaatbare (omvang) overneming in 'compilatiowerken' (bloemlezingen, readers e.d.)	301
5.27	De billijke vergoeding als toelaatbaarheidsvereiste	304
5.28	Hoogte van de billijke vergoeding	305
5.29	Nadere voorwaarden bij overneming volgens artikel 16	307
5.30	Brancheregelingen voor onderwijspublicaties	307
5.31	Reportages van actuele gebeurtenissen; artikel 16a	310
<i>C</i>	<i>Privékopiëren, thuiskopiëren en fotokopiëren (artikelen 16b-16m)</i>	316
5.32	Algemeen	316
<i>C.1</i>	<i>Verveelvoudiging voor eigen oefening, studie of gebruik</i>	319
5.33	Artikel 16b; voorwaarden voor toepasselijkheid; onderscheid met artikel 16c	319
5.34	(Foto)kopiëren van geschriften voor eigen gebruik	323
5.35	Kopiëren van beeldende kunst en architectuur	324
<i>C.2</i>	<i>De Thuiskopieregeling</i>	325
5.36	Kopiëren op informatiedragers; artikel 16c	325
5.37	Artikel 16c lid 1: wat mag worden gekopieerd	326
5.38	Artikel 16c lid 2: de billijke vergoeding, uitgangspunten en maatstaven	328
5.39	Artikel 16c lid 2: heffing van de billijke vergoeding in de praktijk	330
<i>C.3</i>	<i>Het reprorecht</i>	334
5.40	Algemeen	334
5.41	Inhoud van het reprorecht: artikelen 16h en 16j	336
5.42	Bijzondere regels voor de overheid en in het algemeen belang werkzame instellingen	337
5.43	Hoogte reprovergoeding en overige voorwaarden; artikelen 16i en 16k t/m 16m	338
5.44	De regeling reprorecht bedrijfsleven	340
5.45	Overheid en in het algemeen belang werkzame instellingen	342
5.46	Repartitie van de reprogelden	342
<i>D</i>	<i>Diverse beperkingen volgens artikelen 15h-15o, 16n, 16o-16q, 17-18c, 22-24 en 44-45 Auteurswet</i>	343
5.47	Besloten netwerken van bibliotheken, musea en archieven; artikel 15h	343
5.48	Verveelvoudiging of openbaarmaking voor (lees)gehandicapten; artikelen 15i t/m 15m	344
5.48A	Tekst- en datamining; artikelen 15n en 15o	346
5.48B	Tekst- en datamining voor wetenschappelijk onderzoek; artikel 15n	347

5.48C	Andere tekst- en datamining; artikel 15o	348
5.49	Preserveringskopie door cultureel-erfgoedinstellingen; artikel 16n	351
5.50	Verweesde werken; artikelen 16o-16q en 17	354
5.51	Mogelijkheid van wettelijke licenties voor omroep en kabel; artikel 17a (oud) (vervallen).	358
5.52	Vastlegging van opnamen voor radio en televisie; artikel 17b	358
5.53	Kerkelijke gemeentezang; artikel 17c	359
5.54	‘Voorhang’-plicht voor algemene maatregelen van bestuur; artikel 17d	361
5.55	Werken in openbare plaatsen; artikel 18	361
5.56	De-minimis-gebruik; artikel 18a	364
5.57	Parodie; artikel 18b	366
5.57A	Niet in de handel verkrijgbaar werk; artikel 18c	369
5.57B	Verruimde licenties voor niet in de handel verkrijgbaar werk; artikelen 44-44b	370
5.57C	Verruimde licenties in het algemeen; artikel 45	374
5.58	Openbare veiligheid en opsporing; artikel 22 lid 1	375
5.58A	Bestuurlijke, parlementaire of gerechtelijke procedures; artikel 22 lid 2	377
5.59	Bevoegdheden van eigenaars van kunstwerken; artikel 23	379
5.60	Bevoegdheden van eigenaars (vervolg)	381
5.61	Bevoegdheid van schilder na overdracht auteursrecht; artikel 24	382
6	PORTRETRECHT	385
A	<i>Algemeen</i>	385
6.1	Inleiding; plan van behandeling	385
6.2	Portret	388
6.3	Rechten jegens de portrettist en jegens derden	393
6.4	Rechten van de geportretteerde resp. van diens nabestaanden	394
B	<i>In opdracht gemaakte portretten</i>	395
6.5	In opdracht gemaakte portretten; artikelen 19 en 20	395
C	<i>Niet in opdracht gemaakte portretten</i>	398
6.6	Niet in opdracht gemaakte portretten (artikel 21); algemeen	398
6.7	Rechtsgronden	398
6.8	Redelijk belang; belangenafweging	401
6.9	Redelijk belang; geen ‘meest omvattende recht’	406
6.10	Redelijk belang en toestemming; BW en AVG	407
6.11	Redelijk belang; persoonlijkheidsbelangen	409
6.12	Redelijk belang; financiële belangen; ‘commercieel portretrecht’; inleiding	420
6.13	De arresten <i>Schaep</i> (1979), <i>Discodanser</i> (1997) en <i>Cruijff/Tirion</i> (2013)	421
6.14	Gebruik van portretten in reclame of handelsartikelen	424
6.15	Gebruik in informatieve objecten (I)	428
6.16	Gebruik in informatieve objecten (II): boeken en films. Geen verbods- maar wel vergoedingsrecht?	429
6.17	Rechtskarakter commercieel portretrecht; overdraagbaarheid?; positie na dood van de geportretteerde; exploitatiecontracten	433
6.18	Stelplicht en bewijslast in verband met artikel 21	435

<i>D</i>	<i>Handhaving portretrecht</i>	435
6.19	Civielrechtelijke handhaving portretrecht	435
6.20	Strafbepaling; artikel 35	440
<i>E</i>	<i>Verdere voor portretbescherming relevante regelingen</i>	441
6.21	Portret als ‘persoonsgegeven’; de AVG	441
6.22	De artikelen. 139f, 139g, 139h (oud), 254ba, 441b en artikel 284 Wetboek van Strafrecht	445
6.23	Bescherming portret via merkrecht	446
6.24	Aanvullende werking van zorgvuldigheidsnormen (artikel 6:162 BW)	447
7	PERSOONLIJKHEIDSRECHTEN	451
<i>A</i>	<i>Algemeen</i>	451
7.1	Inleiding; plan van behandeling	451
7.2	Terminologie	452
7.3	Rechtsgrond	452
7.4	Rechtskarakter	454
7.5	Plaats in de (Auteurs)wet; artikel 25 Aw en het gemene recht	457
7.6	‘Afstand’ van persoonlijkheidsrechten	458
7.7	Object	460
7.8	Subject	460
7.9	Persoonlijkheidsrechten ‘post mortem’	462
<i>B</i>	<i>De afzonderlijke persoonlijkheidsrechten</i>	464
7.10	Droit de publication; wel of geen (verdere) openbaarmaking	464
7.11	Droit de repentir; wijzigingsbevoegdheid van de auteur	467
7.12	Droit au respect; verbod van wijziging, misvorming, verminking en andere aantasting	469
7.13	Vervolg: wijzigingen; artikel 25 lid 1 onder c	470
7.14	Vervolg: misvorming, verminking of andere aantasting; artikel 25 lid 1 onder d	473
7.15	Vervolg: rechtspraak over wijziging resp. misvorming, verminking of andere aantasting	476
7.16	Vervolg: vernietiging; problematiek bij architectuur en monumentale kunst	481
7.17	Droit à la paternité; rechten m.b.t. naamsvermelding	490
7.18	Vervolg: recht op naamsvermelding; artikel 25 lid 1 onder a en b	490
7.19	Vervolg: handhaving van gewenste anonimiteit of pseudoniem	492
7.20	Vervolg: valse toeschrijvingen; artikel 326b Sr	493
8	AANVULLENDE WERKING VAN ZORGVULDIGHEIDSNORMEN (ARTIKEL 6:162 BW); SAMENLOOP	495
8.1	Algemeen; plan van behandeling	495
8.2	Uitgangspunten: ‘reflexwerking’ versus zorgvuldigheidsnormen	496
8.3	Formaliteitenkwesies; en werken die niet meer auteursrechtelijk beschermd zijn	497
8.4	Materieel niet door de wet beschermde objecten of prestaties; algemeen	498
8.5	Prestatiebescherming? Rechtspraak van de Hoge Raad	501
8.6	Materieel niet door de wet beschermde objecten of prestaties; vervolg	507

8.7	Persoonlijkheidsrechtelijke bescherming van objecten en prestaties die geen ‘werken’ zijn	512
8.8	Bescherming van auteursrechthebbenden tegen schadelijke handelingen, die geen inbreuk op auteursrecht vormen; algemeen	512
8.9	Vervolg: voorheen slechts via artikel 6:162 BW, en thans (vaak) via de Auteurswet te bestrijden schadelijke handelingen	514
8.10	Auteursrecht op merk	518
9	OVERGANG, OVERDRACHT, LICENTIE EN EXPLOITATIECONTRACT	521
A	<i>Inleidende opmerkingen</i>	521
9.1	Algemeen; terminologie; auteursrecht in het systeem van het BW	521
9.2	Overgang, overdracht, exclusieve licentie en exploitatieovereenkomst	522
9.3	Niet-exclusieve licenties; min of meer eenvoudige toestemmingen	523
9.4	Plan van behandeling	523
B	<i>Goederenrechtelijke aspecten</i>	524
9.5	Overgang en overdracht	524
9.6	Auteursrecht in een gemeenschap: gevallen	525
9.7	Auteursrecht in een gemeenschap: rechtsgevolgen	525
9.8	Auteursrecht in een huwelijksgemeenschap of geregistreerd partnerschap	527
9.9	Auteursrecht in een nalatenschap	528
9.10	Geen langer levende echtgenoot of geregistreerde partner	528
9.11	Wél langer levende echtgenoot of geregistreerde partner	529
9.12	(Verhaals)beslag en faillissement	530
C	<i>Overdracht van auteursrecht</i>	531
9.13	Vereisten voor overdracht: artikel 2 lid 3 Aw; artikel 3:84 BW	531
9.14	Aktevereiste bij overdracht; algemeen	531
9.14A	Elektronisch verkeer en rechtsgeldige akte	533
9.15	Splitsbaarheid van auteursrecht	537
9.16	Bijzonder interpretatievoorschrift: beoordeling inhoud overdracht en exclusieve licentie volgens artikel 2 lid 3; inleiding	540
9.17	Artikel 2 lid 3 en lid 5: begunstigde	541
9.18	Artikel 2 lid 3 en lid 5: inhoud interpretatievoorschrift (I)	542
9.19	Artikel 2 lid 3: inhoud interpretatievoorschrift (II): nog niet bestaande exploitatiewijzen	544
9.20	Overdracht van auteursrecht op een nog niet bestaand werk	545
9.21	Titel (onderliggende rechtsverhouding)	546
9.22	Opzegbaarheid exploitatiecontracten; gevolg voor overdracht	547
9.23	Beschikkingsbevoegdheid; dubbele overdracht	548
9.24	Verwante problemen bij licenties	550
9.25	Fiduciaire overdracht; bewind	551
9.25A	Onherroepelijke exclusieve volmacht met privatieve werking	553
9.26	Auteursrecht als object van ‘zekerheid’	554

<i>D</i>	<i>De licentie</i>	556
9.27	De licentie; algemeen; exclusieve en niet-exclusieve licentie	556
9.28	Goederenrechtelijke status van de licentie: vorderingsrecht, geen 'beperkt recht'	556
9.29	Exclusieve licentie; aktevereiste van 1 juli 2015 tot eind 2025; schriftelijkheidsvereiste	558
9.30	Exclusieve licentie: bijzonder interpretatievoorschrift	560
9.31	Opzegbaarheid exclusieve licentie	561
9.32	Exclusieve licentie tegenover overdracht	561
9.33	Niet-exclusieve licentie; algemeen	565
9.34	Uitleg niet-exclusieve licentiecontracten en niet door artikel 2 bestreken contractbepalingen: <i>Haviltex</i> - en <i>DSM/Fox</i> -leer	566
9.35	Creative commons-licenties	568
<i>E</i>	<i>De exploitatieovereenkomst</i>	569
9.36	Exploitatieovereenkomsten: algemeen	569
9.37	Het begrip 'exploitatieovereenkomst'; essentialia; veel voorkomende bedingen	570
9.38	Enkele historische notities over plannen voor wettelijk auteursovereenkomstenrecht	572
9.39	Wettelijk auteurscontractenrecht in hoofdstuk IA Aw (artikelen 25 <i>b</i> -25 <i>h</i>): algemeen	573
9.40	Toepassingsbereik wettelijke regels auteurscontractenrecht; artikel 25 <i>b</i>	575
9.41	Billijke vergoeding; artikel 25 <i>c</i> lid 1	579
9.42	Aanvullende billijke vergoeding voor onbekende exploitatiewijze; artikel 25 <i>c</i> lid 2	582
9.42A	Transparantieplicht; artikel 25 <i>ca</i>	585
9.43	Bestsellervergoeding; artikel 25 <i>d</i>	587
9.44	Niet-gebruik bepaling; artikel 25 <i>e</i> ; <i>inleiding</i>	590
9.44A	Karakter van artikel 25 <i>e</i> : aanvullende regeling	592
9.44B	Aard van de exploitatieverplichting	593
9.44C	Uitzondering en nadere voorwaarden	595
9.44D	Wijze van beëindiging na onvoldoende exploitatie	598
9.44E	Teruglevering door derde bij onvoldoende exploitatie	599
9.44F	Toepasselijkheid in tijd van artikel 25 <i>e</i>	599
9.45	Onredelijk bezwarende bedingen; artikel 25 <i>f</i>	600
9.46	Open access; artikel 25 <i>fa</i>	604
9.47	Geschillencommissie; artikel 25 <i>g</i>	605
9.48	Dwingend recht en ipr-bepaling; artikel 25 <i>h</i>	607
<i>F</i>	<i>Territoriale begrenzingen in exploitatiecontracten en EU-recht</i>	609
9.49	Territoriale begrenzingen in exploitatiecontracten m.b.t. exemplaren	609
9.50	Territoriale begrenzingen in exploitatiecontracten m.b.t. immateriële openbaarmaking	612
10	COLLECTIEF BEHEER	617
<i>A</i>	<i>Inleiding</i>	617
10.1	Collectief beheer en andere vormen van bemiddeling	617
10.2	Wettelijk kader	618
10.3	Richtlijn collectief beheer	619

<i>B</i>	<i>Cbo's en mededinging</i>	620
10.4	Gebruik en misbruik van monopoliepositie; algemeen	620
10.5	Monopolies van cbo's; EU-recht	622
10.6	Mededingingstoezicht in Nederland	625
10.7	Multiterritoriaal licentiëren (i); mededinging	627
10.8	Multiterritoriaal licentiëren (ii); Richtlijn Collectief Beheer	630
<i>C</i>	<i>Wet toezicht (Wtcb)</i>	631
10.9	Wet toezicht (Wtcb): algemeen	631
10.10	Verplichtingen cbo's jegens rechthebbenden	633
10.11	Verplichtingen cbo's jegens gebruikers	635
10.12	College van Toezicht (CvTA)	637
10.13	Geschillencommissie 'auteursrechten zakelijk'	640
<i>D</i>	<i>De verschillende cbo's</i>	642
10.14	Buma	642
10.15	Buma: incasso	645
10.16	Buma: repartitie	647
10.17	Stemra	648
10.18	Werkwijze Stemra	649
10.19	Sena	650
10.20	Andere cbo's; algemeen	650
10.21	Reprorecht, Leenrecht en De Thuis kopie	651
10.22	Lira, Vevam, Fair, Norma en Pictoright	651
10.23	Cbo's voor producenten, uitgevers en omroepen	653
10.24	Aanverwante organisaties	655
10.25	Piraterij-bestrijdende organisaties	656
11	CIVIELRECHTELIJKE HANDHAVING	657
11.1	Algemeen; plan van behandeling	657
11.2	Wie kan handhaven?	658
11.3	Gemeenschappelijk auteursrecht; artikel 26	658
11.4	Rechtenuitoefening bij kabeldoorgifte van omroepuitzendingen; artikelen 26a-26c	661
11.5	Positie van de maker na overdracht van auteursrecht; artikelen 25 en 27	664
11.6	Licentienemers; artikel 27a lid 2	665
11.7	Groepsacties; artikel 29a Aw (oud); artikel 3:305a e.v. BW	666
11.8	Wie kan gedaagd worden?	668
11.9	Vorderingen tegen tussenpersonen; artikel 26d en artikel 28 lid 9	668
11.10	Wat kan gevorderd worden?	674
11.11	Verklaring voor recht (declaratoir); artikel 3:302 BW	674
11.12	Rechtmatigverklaring (negatief declaratoir); actie tegen 'wapperen'	675
11.13	Verbod; dwangsom	676
11.13A	Ex parte verbod	677
11.14	Belangenafweging; artikel 26e; <i>evenredigheid</i>	678
11.15	Schadevergoeding en winstafdracht; artikelen 27 en 27a lid 1; algemeen	680
11.16	Toerekenbaarheid	681
11.17	Begroting van (vermogens)schade; artikel 27a lid 1 en 2; artikelen 6:96 e.v. BW	682
11.18	Nadeel dat niet in vermogensschade bestaat (smartengeld); artikel 6:106 BW	688

11.19	Winstafdracht naast schadevergoeding; artikel 27a lid 1	690
11.20	Begroting af te geven winst	692
11.21	Voorschot op schadevergoeding in kort geding	694
11.22	Bijzondere maatregelen voor bewijsvergaring in IE-zaken; artikelen 1019b en 1019f Rv	696
11.23	Grensoverschrijdende veroordelingen	697
11.24	Bijzondere mogelijkheden volgens artikelen 28 en 29; algemeen	701
11.25	Auteursrechtelijk beslag en quasi-revindicatie volgens artikel 28 lid 1-8 en artikel 29; algemeen	701
11.26	Opvorderen 'als eigendom'	702
11.27	Begrenzungen	704
11.28	Procedurale aspecten i.v.m. artikel 28; auteursrechtelijk beslag	705
11.29	Opeising van inbreukmakende voorwerpen, productiemiddelen en 'artikelen 29a en 29b-voorwerpen'; artikel 28 lid 1 en 7	706
11.30	Vernietiging of onbruikbaarmaking van exemplaren en productiemiddelen; artikel 28 lid 1 en 4	708
11.31	Wijzigingen in onroerende zaken, schepen en luchtvaartuigen; artikel 28 lid 5	708
11.32	Beslag op, en opeising van het bedrag van 'inbreukgeldens'; artikel 28 lid 2	709
11.33	Rangregeling beslag; artikel 28 lid 3	709
11.34	Beslag door licentienemer; artikel 28 lid 6	710
11.35	Nog andere vorderingen volgens de Auteurswet en het commune recht	711
11.36	Technische voorzieningen en elektronische informatie m.b.t. het beheer van rechten; artikelen 29a en 29b; algemeen	713
11.37	Wettelijke bescherming van doeltreffende technische beveiligingsvoorzieningen; artikel 29a	714
11.38	Wettelijke bescherming van elektronische gebruiksinformatie; artikel 29b	716
11.38A	Openbaarmaking door onlinediensten voor het delen van inhoud; artikelen 29c-29e	717
11.39	Proceskostenveroordeling; artikel 1019h Rv	723
11.40	Rente; uitvoerbaarverklaring bij voorraad	725
11.41	Instanties; kort geding en hoofdzaakprocedure; artikel 50 TRIPs-verdrag; artikel 1019i Rv; executierisico	725
11.42	Arbitrage, bindend advies, 'alternatieve geschillenbeslechting'	728
12	STRAFRECHTELIJKE HANDHAVING EN DOUANEMAATREGELEN	731
12.1	Algemeen; opportuniteit strafrechtelijke handhaving (I)	731
12.2	Wetswijzigingen 1989-1999	732
12.3	Opportuniteit strafrechtelijke handhaving (II)	732
12.4	Inbreuk op exploitatierechten; artikelen 31-33	733
12.5	In het verkeer brengen van decodeermiddelen; artikel 32a	736
12.6	Inbreuk op persoonlijkheidsrechten; artikel 34 Aw; artikel 326b Sr	738
12.7	Wederrechtelijke publicatie van een portret; artikel 35	738
12.8	Inbreuk op het Buma-monopolie; artikel 35a	739
12.9	Onjuiste opgave aan Buma; artikel 35b	739
12.10	Onjuiste opgave aan Stichting De thuishkopie; artikel 35c	739
12.11	Onjuiste opgave aan Stichting Leenrecht; artikel 35d	739
12.12	Verbeurdverklaring; artikel 36	740
12.13	Strafvorderlijke inzage; artikel 36a	740
12.14	Toepasselijkheid van het gewone strafrecht en strafprocesrecht	741

12.15	Douanemaatregelen; Europese Anti-piraterijverordening 608/2013	741
13	DUUR VAN HET AUTEURSRECHT	745
<i>A</i>	<i>Algemeen</i>	745
13.1	Beginsel van tijdelijkheid	745
13.2	Rechtvaardiging van de termijn	746
13.3	Betekenis van de tijdelijkheid	748
13.4	Mogelijkheden van 'kunstmatige' verlenging?	748
13.5	Mogelijkheden van verkorting? afstand, rechtsverwerking	749
<i>B</i>	<i>De artikelen 37-42 Auteurswet</i>	752
13.6	Europees geharmoniseerde regeling	752
13.7	Hoofdregel; artikel 37 lid 1	752
13.8	Bijzondere regels	753
13.9	Gezamenlijke werken; artikel 37 lid 2 en artikel 40a	753
13.10	Werken waarvan de maker niet of onvoldoende bekend is; artikel 38 lid 1 en 3	754
13.11	Werken waarvan een rechtspersoon of vennootschap als maker geldt; artikel 38 lid 2 en artikel 39	755
13.12	Postuum gepubliceerde werken	756
13.13	Beschermingsduur filmwerken; artikel 40	757
13.14	In afleveringen verschenen werken; artikel 41	757
13.15	Werken waarop het auteursrecht in het land van oorsprong is vervallen (termijnvergelijking); artikel 42	758
13.16	Overgangsrecht 1995 inzake duurverlenging	759
13.17	Duur persoonlijkheidsrechten (verwijzing)	762
<i>C</i>	<i>Bescherming van na het verstrijken van de beschermingsduur openbaar gemaakte werken</i>	762
13.18	Recht op 'gevonden voorwerpen'; artikel 45o: algemeen	762
13.19	Rechthebbende ex artikel 45o; rechtsgrond van de regeling	763
14	FILMWERKEN	765
<i>A</i>	<i>Algemeen</i>	765
14.1	Algemeen; plan van behandeling	765
14.2	Filmwerken in de zin van artikel 45a lid 1 Aw	766
14.3	Verfilming	768
14.4	Temporele toepasselijkheid van artikelen 45a-45g	769
14.5	Filmauteursrecht volgens algemene auteursrechtelijke regels	769
<i>B</i>	<i>De artikelen. 45a-45g Auteurswet</i>	772
14.6	Algemeen; plaats in de wet	772
14.7	Filmwerk, makers, uitvoerende kunstenaars, producent; artikel 45a Aw en artikel 4 WNR	773
14.8	Onafgemaakte bijdragen; artikel 45b	777
14.9	Voltooïing filmwerk; artikel 45c	778
14.10	Wettelijk vermoeden van overdracht van 'normale' filmexploitatierechten; artikel 45d lid 1	779
14.11	De billijke vergoeding van artikel 45d lid 1	782
14.12	Proportionele billijke vergoeding; artikel 45da	784
14.13	Overeenkomstig toepasselijke bepalingen auteurscontractenrecht; artikel 45d lid 2	790

14.14	Persoonlijkheidsrechten van makers van een filmwerk; artikelen 45e en 45f	792
14.15	Afzonderlijke exploitatie van bijdragen; artikel 45g	793
14.16	Duur auteursrecht op filmwerken (verwijzing)	793
15	COMPUTERPROGRAMMA'S	795
15.1	Algemeen	795
15.2	De richtlijn bescherming computerprogramma's; implementatie in de Auteurswet	796
15.3	Computerprogramma's; artikel 10 lid 1 onder 12°	796
15.4	Makerschap	800
15.5	Inhoud van het recht: algemeen; tijdelijke reproductie	800
15.6	Verveelvoudiging in het kader van rechtmatig gebruik	802
15.7	Softwarelicenties	808
15.8	In het verkeer brengen; uitputting	808
15.9	Verveelvoudigen: beschermingsomvang	810
15.10	Reverse engineering	812
16	DATABANKENRECHT	815
A	<i>Inleiding en auteursrecht</i>	815
16.1	Inleiding; plan van behandeling	815
16.2	Terminologie	816
16.3	Auteursrechtelijke bescherming van gegevensverzamelingen	818
B	<i>Sui generis recht</i>	821
16.4	Inleiding en geschiedenis <i>sui generis</i> recht	821
16.5	Het begrip 'databank'	822
16.6	Beschermingsvereiste (I): algemeen	827
16.7	Beschermingsvereiste (II): substantiële investering	832
16.8	Deeldatabanken	836
16.9	Producent/rechthebbende; artikel 1 sub b Dw	837
16.10	Opvragen en hergebruiken; artikel 2 Dw	839
16.11	Substantieel gedeelte	844
16.12	Herhaald en systematisch	849
16.13	Rechten van de rechtmatige gebruiker; artikel 3 Dw	850
16.14	Plichten van de rechtmatige gebruiker; artikel 4 Dw	851
16.15	Beperkingen; artikelen 4a, 5 en 5ba Dw	851
16.16	Technische voorzieningen en informatie betreffende het beheer van rechten; artikelen 5a-5c Dw	853
16.17	Schadevergoeding, winstafdracht en openbaarmaking vonnis; artikelen 5d-5e Dw (verwijzing)	854
16.18	Beschermingsduur; artikel 6 Dw	854
16.19	Overgangsrecht	855
16.20	Toepassingscriteria (IPR); artikel 7 Dw	855
16.21	Overig IPR	856
16.22	Overheidsdatabanken; artikel 8 Dw	856
16.23	Databankenrecht en mededingingsrecht	858

17	NABURIGE RECHTEN	861
<i>A</i>	<i>Algemeen</i>	861
17.1	Inleiding	861
17.2	Vertolkingen (uitvoeringen)	862
17.3	Fonogrammen	863
<i>B</i>	<i>Verdragen en richtlijnen</i>	865
17.4	De Conventie van Rome van 1961	865
17.5	De Conventie van Genève van 1971	866
17.6	Europese richtlijnen	867
17.7	TRIPs	868
17.8	Het WIPO-verdrag inzake uitvoeringen en fonogrammen	869
17.9	Het WIPO-verdrag inzake audiovisuele uitvoeringen	870
<i>C</i>	<i>De Wet op de naburige rechten (WNR)</i>	870
17.10	Algemeen; plan van behandeling	870
<i>C.1</i>	<i>Bescherming van uitvoerende kunstenaars</i>	872
17.11	Het begrip 'uitvoerende kunstenaar'	872
17.12	Rechten van de uitvoerende kunstenaar	876
17.13	De rechthebbende	883
<i>C.2</i>	<i>Bescherming van fonogrammenproducenten</i>	886
17.14	Het fonogram	886
17.15	De fonogrammenproducent	888
17.16	Rechten van de fonogrammenproducent	890
17.17	Gebruik van commerciële geluidsdragers	892
<i>C.3</i>	<i>Bescherming van filmproducenten</i>	898
17.18	Het naburig recht van de filmproducent	898
<i>C.3A</i>	<i>Persuitgeversrecht</i>	899
17.18A	Persuitgeversrecht	899
<i>C.4</i>	<i>Bescherming van omroeporganisaties</i>	901
17.19	Het begrip 'omroeporganisatie'	901
17.20	Rechten van de omroeporganisatie	902
<i>C.5</i>	<i>Verdere bepalingen met betrekking tot naburige rechten</i>	904
17.21	Beperkingen van de naburige rechten	904
17.22	Overdracht, overgang en licentie	906
17.23	Vijftig jaar oude fonogrammen	907
17.24	Aanspraken bij kabeldoorgifte en uitlening	909
17.25	Duur	909
17.26	Civielrechtelijke handhaving	912
17.27	Strafrechtelijke handhaving	914
17.28	Toepassingscriteria (IPR)	914
17.29	Overgangsbepalingen	916
17.30	Verhouding tot het gemene recht	919

18	INTERNATIONAAL AUTEURSRECHT	921
18.1	Algemeen	921
<i>A</i>	<i>De Berner Conventie</i>	922
18.2	Opzet van de Berner Conventie	922
18.3	Beschermde werken	924
18.4	Wanneer bescherming wordt geboden	926
18.5	Formaliteitenverbod	927
18.6	Welke bescherming wordt geboden: het gelijkstellingsbeginsel	928
18.7	Het land van oorsprong	929
18.8	Eerste publicatie	930
18.9	Materiële bepalingen	931
18.10	Toekomst van de Berner Conventie	933
<i>B</i>	<i>Andere verdragen</i>	934
18.11	De Universele Auteursrecht Conventie	934
18.12	Het TRIPs-verdrag	935
18.13	Het WIPO Copyright Treaty	937
<i>C</i>	<i>Het auteursrechtelijke IPR (verwijzingsregels)</i>	938
18.14	Algemeen	938
18.15	Werken waarop de Auteurswet van toepassing is	938
18.16	Verwijzingsregels: algemeen	939
18.17	Verwijzingsregels: bevoegdheid; beschermd werk	940
18.18	Verwijzingsregels: de rechthebbende	942
18.19	Verwijzingsregels: de rechthebbende (vervolg)	944
	Rechtspraakregister	947
	Trefwoordenregister	995